**השוחט.** שחיטתו כשרה. בגמרא פריך שניס בבהמה מאי לאון דליעבד שייך ניה מלא כמה שמוט וילך: **אחד בעוף.** בגמרא מני טעמא: **ורובו של אחד.** של כל אחד ואחד: **ווריזין.** מוטי הלומר שמקלמין את הדם ובגמרא (לקמן דף כח:) מפרש למעוף קלי ומשום להוציא את הדם: **רוב אחד בעוף הו.** בגמרא פריך הא מנא ליה ריעלא: **גמ' השוחט.** על כרחך דיעבד משמע להכי קאמר לן ג' בבהמה לכתחלה לא סגי בהכי בעלמא: **אאחד בעוף.** קלי השומט לכתחלה מלרכוה רבנן תרוייהו משום הרמקה לעבירה למעט לא אתי למיעבד רובא דאחד: **מן הצואר. ששה.** שכופף: **חטהו.** שכשירהו לאכילה וטהרהו ליענח מאכילת מטהו הוליח את דמו ונקבו ולהכי ליענח גרסינן מטהו ליענח דלכווי הוא ולייענח קמע גרסינן לאכשורי הוא: **ואימא מזנבו.** שכפוף תמיד: **ששה.** משמע כופף ולא ד' כפוף מכלל שבדרך הליכתו הוא זוקף: **מאזנו.** שהוא כופפה כשהוא רולה: **דם הנפש.** דהא בקדשים כתיב ודם הנפש בעינן לזריקה דכתיב דמו בנפשו הוא ואני נתתיו לכם על המזבח וגו' דס שבנפש יולאה בו מכפר: ס"ג **ותו שהייה דרסה חלדה בו.** ולא גרסינן ולימעמיך: **וקרא למאי אתא.** כיון דהלכות שחיטה הלכה למשה מסיני הן: **דלא לשוויה גיסטרא.** שלא יתמוך כל המפרקת לנשים דהכי משמע מטהו הולא את דמו ותו לא ולגידך ליענח [ב] שכשר הליכתו דהיינו הסיומין ותו לא ליענח מחרינא דלא לשוויה גיסטרא שלא יכלום מע"ג דהלכות שחיטה הלכה למשה מסיני הס"ם שנכתבו בתורה שבעל פה ולפי דעתו וכשהוא רולה מוסך את ידיו שבל הלוכם זה שהוסך כמו שמוסכין מקל דק או לעשת או קפלוט שמוסך בכח ומפיז להלן: **שזב.** שדמו זב: **חתהו.** שנרהו לומר מסכהו: **מחוטמו.** שהוא זב ליסה תמיד דהא דס נקרע לא כתיב: **לבו.** שם מתקע בו שכין הוא זב דס הרבה: **דלא לשוויה גיסטרא.** ולא ילכום לסכי משמע שמהו עד שיוב ותו לא שבל הלוכם אין בידו למנוע ולמשוך ידו ולייענח מחרינא דכפרישית שמהו עד מקום שהוא זב ותו לא מר יליף מהאי קרא ומר יליף מהאי קרא: **שפה.** שמוליא קול: **לשון.** מסייע להוליא קול ובבכורות (דף מ.) נמי לענין מומין בבהמה תנן ושיטול רוב המדבר בלשונו: **ותנא מייתי לה מהכא.** למולאי מייתי לה מקראי דלעיל או מגמרא דשבת תנית בהיס מייתי לה מהכא: **אין לי.** שקרויין נתחים: **אלא אותן שישנם בכלל הפשטה.** דכתיב והפשיט ונתח וגבי עריכה דכתיב נתחים בתחילתן הפשטה משמע: **מנין לרבות.** בכלל עריכה גם את הרגלים שהרי בכלל הפשטה הוא [ג] הוזו בשחיטה קודם הפשטה דכיון דנתמצו סימנין קרי ליה הוזו מפני שכל מיזתו תלוי בהן וכמנת בדיקולא דמיא ובכלל הפשטה הוא ובכלל בדמרינן בזבחים (פ) (דף פה:) למר [ו][שבדמי הכשרים ושער] שבזנב המייתי [ו][והעלמות והגידין] והקרניס והטלפים [ז] [ו][שנאמר והקטיר הכהן את הכל המזבחה]: **תלמוד לומר את ראשו ואת פדרו וגו'.** ולקמיה פריך תלמוד לומר את הראש ואת הפדר מיבעי ליה למיתני להא ניה קיימינן: **מכלל דשחיטה מן הצואר.** לאי נמי הכי קאמר הוזו: ופרכינן **תנא פתח בראש ופדר.** למה נאמר את הראש ואת הפדר ולקמיה תלמוד לומר את הראש ואת פדרו ועכו: הכי גרסינן **וראשו ופדרו מיבעי ליה לכדתניא כו'.** והכי מסייע תנא למתניתין: **ופדר**

**השוחט** [א]אחד בעוף ושנים בבהמה שחיטתו כשרה [ב]ורובו של אחד

כמוהו רבי יהודה אומר [ג]עד שישחוט את הווריזין [ג]חצי אחד בעוף ואחד וחצי בבהמה שחיטתו פסולה [ד]רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה שחיטתו כשרה: **גמ'** השוחט דיעבד אין לכתחלה לא שנים בבהמה לכתחלה לא עד כמה לשחוט וליזיל איבעית אימא [ה]אאחד בעוף [ב] ואיבעית אימא ארובו של אחד כמוהו (כמ"ש סימן) אמר רב כהנא מנין לשחיטה [ה]שהיא מן הצואר שנאמר [א]ושחט את בן הבקר ממקום [ה]ששה חטהו [ג]ממאי דהאי חטהו לישנא דדכויי הוא דכתיב [ב]וחטא את הבית ואיבעית אימא מהכא [ג]תחטאני באזוב ואטהר ואימא מזנבו שח מכלל שזקוף בעינן והא שח ועומד הוא ואימא מאזנו בעינן דם הנפש ולימא ואימא דקרע ואזיל עד [ג] דם הנפש ותו שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור מנלן אלא גמרא [ו]גמרא שחיטה מן הצואר נמי [ו]גמרא וקרא למאי אתא דלא לשוויה גיסטרא רב יימר אמר אמר קרא [ד]וזבחת ממקום שזב חתהו מאי משמע דהאי חתהו לישנא דמתבר הוא דכתיב [ה]אל תירא ואל תחת ואימא מחוטמו זב על ידי חטוי בעינן והאי זב מאליו הוא ואימא מלבו ותו שהייה דרסה חלדה הגרמה ועיקור מנלן אלא גמרא שחיטה מן הצואר נמי גמרא וקרא למאי אתא דלא לשוויה גיסטרא ותנא מייתי לה מהכא דתניא ר' חייא אמר מנין לשחיטה מן הצואר שנאמר [ו]וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים שאין ת"ל את הראש ואת הפדר מה ת"ל את הראש ואת הפדר והלא ראש ופדר בכלל כל הנתחי' היו למה יצאו לפי שנאמר [ו]והפשיט את העולה ונתח אין לי אלא נתחים שישנן בכלל הפשטה [ג] מנין לרבות את הראש שכבר הותז תלמוד לומר [ה]את ראשו ואת פדרו וערך מדקאמר את הראש שכבר הותז מכלל דשחיטה מן הצואר ותנא פתח בראש ופדר ומסיים בראשו ופדרו הכי קאמר מנין לרבות את הראש שכבר הותז ת"ל [ו]את הראש ואת הפדר וראשו ופדרו למה לי מיבעי ליה לכדתניא [ז]מנין לראש ופדר [ה]שקודמין לכל הנתחים ת"ל את ראשו ואת פדרו וערך ופדר

**השוחט. ר' יהודה אומר עד שישחוט את הווריזין.** לוקח בעוף הומיל ומולהו כולו כלאחד מוקי לה בגמרא וכרבי יהודה קיימא לן כלאחד בפ"ק דבכורות (דף ח:) הזהרו בווריזין כר' יהודה ונראה לדוקא לכתחלה קמ"ל יהודה מכל מם לללו לדיעבד ולא נאחבו הווריזין שרי כדמוכח בגמרא דקאמר רב פפא ריעא בחולין מהכא דקאמר ר' יהודה עד שישחוט את הווריזין ופליגי רבנן עליה ומי אמרת בקדשים אמאי פליגי עליה הוא עלמו לסם הוא לריך [ו] ומי ר' יהודה בדיעבד נמי אסר למימ לכתחלה מודו רבנן מבל בדיעבד פליגי עליה לכך נראה דבפשיטא ליה דרבי יהודה לא קאמר אלא לכתחלה והא דקאמר בתוספתא דרבי יהודה פוסל בעוף עד שישחוט את הווריזין ואת הווריזין לאו דוקא

פוסל בדיעבד אלא כלומר אסור:

**חצי אחד בעוף.** ה"ס אפי כל אחד ואחד ואגב רוב אחד אחד נקט אפי אחד ומריעא נמי שמיע ליה דלוקא רוב בעין ולא נקטיה אלא אגב בבעי למתני אחד ואפי בבהמה מע"ג דהוי טפי מרוב הגיעים בין בכל שחיטה פסולה: **שנים בבהמה לבתחלה לא עד כמה לשחוט ולייזיל.** ואי משום הווריזין אפילו ר' יהודה מודה בבהמה הומיל ומנתחה אבר אבר כלקמן (דף כח:): **ותו שהייה דרסה וחלדה בו.** בכל הספרים גרסינן ולימעמיך ובקונטרס הגיה ותו וקשה לפילושו דמי הש"ס קאמר לה ומסיק דקרע אחת אלא לשוייה גיסטרא וכן בסמוך גבי קרע דוזבחת מוקי לקרע דלא לשוייה גיסטרא למה לי תרי קרעי לכי ועוד דמפרש דלא לשוייה גיסטרא שלא יתמוך הלומר עם הסיומין היכי משמע [ט] משמע ועוד אמאי ס"ד שיתמוך המפרקת אחר שחיטת הסיומין ונראה כגירסת הספרים דגרסי ולימעמיך וכ"ה בהגה קאמר לה [י] שחיטה מן הלומר נמי גמרא ולא מאזנו ולא מחוטמו אבל אחתי לא ידעינן מהיכן מתחיל מי מן העורף כמליקה או מלד הגרון בסיומים ולהכי אחת אחתי לומר ממקום שחת וקיימא [כ] מילחא דרב בהגה דקאמר מנין לשחיטה מן הלומר להייניו גרון דכתן לעיל (דף יט:): שכל הלומר כשר לשחיטה וכל העורף כשר למליקה: **מנין לרבות את הראש שכבר הותז כו'.** משמע דלא הוי בכלל ואחת אחתי לשחיטה ותימה דבפ"ק (לעיל דף ט.) אחר אחתי מרבינא שכל עולה לרחמנא אחר [יא] לאחתי ולא אחתי בו אחתי ולא ידעינן אי מן הלומר אי מן העורף: **ופדר**

## מסורת הש"ס

**גמ' ב)**[לעיל יט.] **ג)**[לקמן כח:] **ג)**[נדה לג: ע"ש] **ד)**[יומא כה:] **רש"י ה)**[לקמן ל:] **ו)** מהר"ם ועי"ש

## הגהות הב"ח

**(ב) רש"י** ד"ה מנין וכו' כלאמרינן בזבחים והקריב הכהן את הכל לרבות למר:

**(ג) תום'** ד"ה ומו וכו' וקיימא השתא מילחא דרב כהגא:

## גליון הש"ס

**גמ' אאחד בעוף.** עיין לעיל דף כט ע"ב תוס' ד"ה **שם ששה חטהו.** עיין בתוס' מיים סנהדרין דף קיב ע"ב ד"ה מאי דמכני:

## הגהות

**רש"י** ד"ה לשון. **רוב המדבר שבלשונו.** כל"ל:

(יעב"ן)

**ד"ה מנין לרבות. כדאמרינן בזבחים צמר בו' וחטלפים בזמן שהן מחוברין יעלו שנאמר והקטיר בו'.** כל"ל:

(רש"ל)

## תורה אור

**גמ' א)** וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְיָ וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:

(ויקרא ג, ב)

**ב)** וְחִטָּא אֶת הַבַּיִת בְּדַם הַצִּפּוֹר וּבְמַיִם הַחַיִּים וּבְצִפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֶרֶז וּבָאֵזוֹב וּבִשְׁנִי הַתּוֹלָעַת:

(ויקרא יד, נב)

**ג)** תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין:

(תהלים נא, ט)

**ד)** כִּי יִרְחַק מִמֵּךְ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאנְךָ אֲשֶׁר נָתַן יְיָ לְךָ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ וְאָכַלְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ בְּכֹל אַוַּת נַפְשֶׁךָ:

(דברים יב, כא)

**ה)** רְאֵה נָתַן יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ אֶת הָאָרֶץ עֲלֵה רַשׁ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ אַל תִּירָא וְאַל תֵּחָת:

(דברים ט, כא)

**ו)** וְעָרְכוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנְּתָחִים אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַפָּדֶר עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ:

(ויקרא ג, ח)

**ז)** וְהִפְשִׁיט אֶת הָעֹלָה וְנַתַּח אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ:

(ויקרא ו, ו)

**ח)** וְנָתַח אֹתוֹ לִנְתָחָיו וְאֶת רֹאשׁוֹ וְאֶת פִּדְרוֹ וְעָרַךְ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ:

(ויקרא ו, ו)

## רבינו גרשום

**פרק שני**

**ושנים** בבהמה לכתחלה לא. כלומר בתמיהה עד כמה לשחוט ולייזיל. איבעי תימא אאחד בעוף. כלומר [קאי] השוחט: ממקום ששה חטהו. כלומר לשון וישה אדם וגו': וקרא למאי אתא. כלומר ושחט את בן הבקר וכו': אימא מלבו שנוגע סכין (לו דמו) [בלב ותזוב דם] הרבה: מקום

## מסכת מכשירין

**פרק ו' משנה ג'**

כָּל הַבֵּיצִים בְּחֻזְקַת טְהֳרָה, חוּץ מִשֶּׁל מוֹכְרֵי מַשְׁקֶה. וְאֵם הָיוּ מוֹכְרִין מַשְׁקֶה, עַמָּהֶן פֵּרוֹת יְבֵשִׁים, טְהוֹרוֹת. כָּל הַדָּגִים בְּחֻזְקַת טְמֵאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, חֲתִיכַת אִלְתּוֹת וְדָג הַמְצָרֵי הַבָּא בְקַפָּה וְקוֹלְיָם הָאִסְפָּנִין, הֲרֵי אֵלּוּ בְּחֻזְקַת טְהֳרָה.

## עין משפט נר מצוה

**א** א מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל"ט סמג עשין קג טוש"ע יו"ד סי' כה סעי' ג:

**ב** ב טוש"ע יו"ד סי' כה סעיף ג:

**ג** ג מיי' שם הל"י סמג שם טוש"ע יו"ד סי' כה סעיף ב:

**ד** ד מיי' שם הל"ט טוש"ע שם סעיף ג:

**ה** ה מיי' שם הל"ה וע"ש סמג שם טוש"ע שם סי' כ סעי' ג:

**ו** ו ז מיי' שם הל"ד טוי"ד סי' ג:

**ז** ח מיי' פ"י מהל' מעשה קרבנות הל"ו:

## שיטה מקובצת

**ג)** ואיבעיא אימא אחדובו של א' כמוהו. נ"ב נ"א בס"י אחדוב שנים בבהמה: **ב)** ואימא דקרע ואזיל עד דמטי לדם הנפש ותו: **ג)** מנין לרבות את הראש שכבר הותז. נ"ב רש"י זבחים דף לה ע"א: **ד)** ששח משמע כופף ולא משמע כפוף (כופף) מכלל שבדרך הליכתו: **ה)** ולאידך לישנא עשה לו הכשר אכילתו דהיינו: **ו)** שהרי כבר הותז בשחיטה קודם הפשטה: **ז)** והקרנים והטלפים יעלו בזמן שמחוברים שנאמר והקטיר הכהן את הכל וכו': **ח)** ואי ר' יהודה בדיעבד נמי אסר דילמא לכתחלה מודו רבנן אבל בדיעבד פליגי עליה ואין לומר אפי' [בדיעבד] ס"ל שיש לפסול משום דלדם [הוא] צריך דהא בדיעבד אפי' בקדשים כשר ולא מצריך שיחתוך כל השנים אפי' בדיעבד [אלא לכתחילה] מיהו צריך והא דקאמר ר' יהודה עד שישחוט את הושט ואת הוורידין בברייתא בגמ' לפי מאי דפרישית דר' יהודה אייירי לכתחלה ה"פ שחט כבר קנה שהוא סימן ראשון עדיין צריך לכתחלה שישחוט גם את הושט ואת הוורידים ומיהו לפי מאי דהוה ס"ד לסיועי מינה לרב אדא בר אהבה דאמר ושט ולא קנה הוי צריך [לפרש] עד שישחוט את הושט בדיעבד ואת הוורידים לכתחילה לכך נראה דפשיטא ליה דר' יהודה וכו' ע"כ מצאתי בתוס' כ"י: **ט)** היכי משמע זה מושה' ועוד: **י)** שחיטה מן הצואר נמי גמרא ג"ב בתוס' כ"י זהו דבור בפני עצמו הוא מקושר עם הדבור האחר: **יא)** דרחמנא אמר אותה לנתחיה ולא נתחיה לנתחים וי"ל דהדר ערביה וערכו בני אהרן:

## רבינו גרשום (המשך)

שסח חטייהו. כלומר שגועה זהו גרונו: ואימא מלשונו. כלומר שגועה מלשונו: ותנא דמתניתין מייתי לה מהכא וכו' מנין לרבות את הראש שכבר הותז כלומר [מתי] (כבר) הותז בשעת שחיטה קודם דהפשיט העולה. ראשו ופדרו מה ת"ל הא נפקא ליה מאת הראש ואת הפדר מיבעי ליה וכו':